

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

STOMATOLOGIYADA ASEPTIKA VA ANTISEPTIKA QOIDALARI. STERILIZASIYA.

Kenjayeva Mashhura Azamat qizi

kenjayevamashhura153@gmail.com

+998970240206

TTATF Pediatriya fakulteti Stomatologiya yoʻnalishi 102 b guruh

ANNOTATSIYA

Soʻnggi yillarda dunyoning barcha mamlakatlarida shifoxona infeksiyalari muammosi tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. JSST maʼlumotlariga koʻra, sogʻliqni saqlash muassasasiga yordam soʻrab murojaat qilgan bemorlarning 6-7 foizi nozokomial infeksiyalar bilan kasallanadi. Agar bu raqamlar bizning sogʻliqni saqlash tizimimizga tatbiq etilsa, har yili sogʻliqni saqlash muassasalaridagi 60 million bemordan 4,2 million kishi shifoxona ichidagi infeksiyalar bilan kasallanadi. Shaxsiy himoya vositalaridan keng foydalanish bilan ham, infeksiyani yuqtirish xavfi yuqoriligicha qolmoqda. Buning sababi shundaki, stomatologik muolajalarning aksariyati tibbiy asboblardan va tish shifokorining shaxsiy himoya vositalarini ogʻiz toʻqimalari, qon, yiring va bemorning boshqa biologik suyuqliklari bilan aloqa qilishni oʻz ichiga oladi.

Kalit soʻzlar: sterilizatsiya, dezinfeksiya, qayta ishlash, mikroorganizmlar, bakteriyalar, infeksiya.

Kirish

Stomatologiya kabineti va stomatologiya laboratoriyasida sanitariya-gigiyena tadbirlarini takomillashtirish.

Aseptika har qanday tibbiy manipulyatsiyalar vaqtida mikroorganizmlarning organlarga va jarohat sohasiga kirishini oldini olishga qaratilgan chora-tadbirlar yigʻindisi. Infeksiya yuqishini oldini olish uchun bemor bilan aloqada boʻlgan barcha asboblardan sterilizatsiya qilinishi kerak.

Antiseptika jarohatda yoki umuman tanadagi mikroblarni yoʻq qilishga qaratilgan chora – tadbirlar majmasidir. Antiseptikaning bir necha turlari mavjud

*mehaniq – jarrohlik yoʻli bilan davolash , undan yuqtirilgan va zararlangan toʻqimalarni olib tasglash ;

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

*fizikaviy – gigroskopik qoplamadan foydalanish , yara bo'shlig'iga, ultrabinafsha (UB) nurlanishiga olib keladigan gipertonik eritmalardan foydalanish ;

*kimyoviy – bakteritsid yoki bakteriyostatik ta'sirga ega antiseptik va kimyoterapevtik pereparatlarni qo'llash ;

*biologik – mikroblangan hujayraga va uning toksinlariga ta'sir qiluvchi turli xil zardoblar , qon mahsulotlari faol immunizatsiya vositalaridan foydalanish ;

*aralsh – antiseptiklarning bir nechta turlaridan foydalanish (eng katta tarqalishga ega).

MATERIALLAR VA USULLAR

Stomatolog kabineti va stomatologiya laboratoriyasida patogen mikroorganizmlarning tarqalishi muammosining asosiy yechimi asbob-uskunalar, asboblar va binolarni sterilizatsiya qilish va dezinfeksiya qilishdir.

Sterilizatsiya - patogen va patogen bo'lmagan mikroorganizmlarning barcha shakllarini (jumladan, prionlar, viruslar, bakteriyalar va ularning sporalari) yo'q qilish jarayoni. Sterilizatsiya jarayoni qon, yara yuzasi va parenteral yuborilgan dorilar bilan aloqa qilgan tibbiy buyumlarga nisbatan qo'llaniladi. Shuningdek, shilliq qavat bilan aloqa qiladigan asboblar.

Sterilizatsiyaning bir necha turlari mavjud: bug', gaz, havo, plazma, radiatsiya, shisha boncuk, infraqizil, kimyoviy.

Bug 'sterilizatsiyasi metall, kauchuk, shisha, to'qimachilik materiallari va jarrohlik asboblaridan (ko'zgulardan tashqari) tayyorlangan mahsulotlarni sterilizatsiya qilish uchun ishlatiladi. Bu maxsus bug'li sterilizator yordamida 132 °C haroratda va 0,2 MPa bosimda 20 daqiqa davomida amalga oshiriladi .

Havo sterilizatsiyasi shisha, silikon va barcha stomatologik asboblarni (ko'zgular va uchlardan tashqari) sterilizatsiya qilish uchun ishlatiladi. Havo sterilizatori bilan 180 °C haroratda 60 daqiqa davomida amalga oshiriladi.

Kimyoviy sterilizatsiya barcha stomatologik asboblar, kauchuk, shisha va metall buyumlarni sterilizatsiya qilish uchun ishlatiladi. U yopiq shisha va plastik idishda 6% vodorod periks eritmasi bilan 18 ° C haroratda 360 daqiqa davomida amalga oshiriladi. Yoki lizoformin 3000, 50 °C haroratda 60 daqiqa davomida.

Infraqizil sterilizatsiya metall asboblarni sterilizatsiya qilish uchun ishlatiladi. Ushbu sterilizatsiya usuli 200 °C haroratli IR spektrining ta'siridan foydalanadi .

Shisha boncuk sterilizatsiyasi stomatologiyada asosan kichik asboblarni, katta problemlarning ishchi qismlarini, molga va spatulani favqulodda sterilizatsiya qilish uchun

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

ishlatiladi. Ushbu sterilizatsiya usuli ishtiladigan shisha boncuklar vositasidan foydalanadi.

Gaz sterilizatsiyasi maxsus gaz moddasi - formaldegid yoki etilen oksidi yordamida asboblarni sterilizatsiya qilish uchun mo'ljallangan . Ushbu usul asbob sifatiga minimal salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Plazma sterilizatsiya usuli asboblarni qayta ishlashning eng zamonaviy usuli hisoblanadi. Bu, odatda, boshqa sterilizatsiya usullariga mos kelmaydigan, ichi bo'sh asboblardan kabellargacha bo'lgan barcha metall asboblarni sterilizatsiya qilishga imkon beradi. Bu usul vodorod peroksid bug'lari bilan sterilizatsiyani ularning past haroratli plazmasi bilan birgalikda qo'llaydi.

Radiatsiya usuli rentgen nurlaridan foydalanishga asoslangan bo'lib, ular to'g'ri dozalanganda bakteritsid ta'sir ko'rsatadi. Bu usul shpritslar, tikuv materiallari, kateterlar va problarni sterilizatsiya qilish uchun ishlatiladi.

Stomatologiya laboratoriyasida asepsiyani saqlash bemorlar va xodimlarning infeksiyasini oldini olishda muhim rol o'ynaydi.

Aseptika - bemorning yara, to'qima, tana bo'shlig'i yoki og'iz bo'shlig'iga patogen mikroorganizmlarning kirib kelishiga yo'l qo'ymaydigan profilaktika choralari tizimi.

Shu maqsadda protez yaratish jarayonida ishlatiladigan asboblar va materiallarni qayta ishlash uchun bir qator standartlar mavjud:

1) Anatomik taassurotlarni olishdan oldin tish shifokori metall taassurot tovoqlarini 10-15 daqiqa davomida dezinfektsiyali eritmaga botirib, dezinfeksiya qilishi kerak. (plastik taassurot tovoqlari qayta ishlatilmaydi). Taassurotni stomatologiya laboratoriyasiga yuborishdan oldin tish shifokori taassurotni yuvadi va dezinfektsiyali eritmada namlaydi. Stomatologiya laboratoriyasida texnik tovoqlarni yana suvga chaydi va namlaydi.

2) Gips modelini quygandan so'ng, stomatolog uni natriy gipoxloritning uch foizli eritmasiga namlaydi .

3) Mum asoslari, tishlash shablonlari, protezlarning oraliq qismlari, shuningdek, og'iz bo'shlig'iga joylashtirishdan oldin antiseptik "Ximitek Antiseptik Spray" bilan ishlov beriladi.

4) Metall va chinnidan yasalgan qo'zg'almas protezlar ham stomatologiya laboratoriyasidan poliklinikaga o'tkazilgunga qadar 10-15 daqiqa davomida cho'ktirish yo'li bilan "Delansal" dezinfeksiyalovchi eritmasi bilan ishlov beriladi.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

5) To'liq yoki qisman olinadigan protezlar va olinadigan ortodontik asboblarning dezinfeksiya rejimiga muvofiq xlor yoki yodoformning 2-4% eritmasiga joylashtiriladi.

6) Stomatologiya laboratoriyasidan tuzilmani olgan shifokor uni har tomondan 30 soniya davomida yuvib, 5-10 daqiqa davomida suvda namlaydi.

Uskunalarni dezinfeksiyalash va ofisni tozalash uchun quyidagi talablar qo'llaniladi:

Jarrohlik asboblari mexanik yoki qo'lda dezinfeksiya qilinadi.

Faqat bemor bilan hech qanday aloqada bo'lmagan narsalarni, shuningdek dezinfeksiyalanmagan eritmaga botirib bo'lmaydigan narsalarni (simlar, elektr asboblarning kabellari va boshqalar) artib dezinfeksiya qilish mumkin.

Dezinfektsiyadan so'ng jihozlar maxsus quritish shkaflarida barcha namlik bug'lanib ketguncha quritilishi kerak.

Yarim kritik buyumlar va stomatologik nometall kimyoviy dezinfeksiyalash vositalaridan foydalangan holda yuqori darajadagi dezinfeksiya qilinadi.

Tish shifokori kabinetida. Shuningdek, stomatologiya laboratoriyasida uchta tozalash turi amalga oshiriladi:

- 1) Dastlabki - smena boshlanishidan oldin amalga oshiriladi.
- 2) Oqim - kun davomida amalga oshiriladi.
- 3) Umumiy - har 7-10 kunda bir marta o'tkaziladi.

Stomatologiya kabinetida muntazam va dastlabki tozalash tozalash va sug'orish orqali amalga oshiriladi. Bu usul stol, sanitariya-tesisat, stullar, kreslolar va zamin qoplamalarini davolashni o'z ichiga oladi.

Tozalashdan keyin bakteritsid lampalar bilan dezinfeksiya qilish kerak.

Har bir ofisga ishlov berish to'g'risidagi ma'lumotlar joriy tozalash jurnalida ko'rsatiladi.

Barcha biologik suyuqliklar, inson to'qimalari, sarf materiallari va boshqa sekretsiyalar potensial infektsiya xavfi tufayli xavflidir. Ular maxsus usulda yo'q qilinadi - ular termal qayta ishlanadi, poligonga ko'miladi yoki maxsus korxonalarida yo'q qilish uchun yuboriladi. Tegishli sertifikatga ega bo'lgan xodim ushbu protsedura uchun javobgardir.

NATIJALAR

1) So'nggi yillardagi statistik ma'lumotlarga asoslanib, 75% hollarda bug'ning sterilizatsiyasi qo'llanilgan. Shunday qilib, so'nggi 10 yil ichida AQShda tibbiy

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

mahsulotlarning 2,2 foizi etilen oksidi, 45,5 foizi gamma va beta nurlanishi, 1,8 foizi bug'li sterilizatsiya va 0,5 foizi boshqa usullar bilan sterilizatsiya qilingan.

2) Texnologiyalarning jadal rivojlanishiga, sterilizatsiyaning ko'plab turlariga, ko'plab dezinfektsiyalash vositalariga qaramay, stomatolog kabineti va stomatologiya laboratoriyasida infeksiya muammosi dolzarbligicha qolmoqda. Buning sababi shundaki, amalda hamma shifokorlar ham infeksiya xavfsizligi qoidalariga rioya qilmaydi (CDC, 1991).

Chet elda tadqiqot o'tkazildi, uning maqsadi stomatologlar tomonidan infeksiya xavfsizligi qoidalariga rioya qilishdagi xatolarni aniqlash va kasalxonada yuqadigan infeksiyalarni yuqtirish xavfini minimallashtirish edi. Ushbu tadqiqotlar natijalari kasalxonada yuqadigan infeksiyalarni yuqtirishning oldini olishda mavjud xatolarni aniqlash va infeksiya xavfsizligi choralarini sezilarli darajada yaxshilash imkonini berdi. INFEKTSION xavfsizligini oshirish usullaridan biri bu fanni stomatologiya universitetlarining o'quv jarayoniga joriy etish edi.

Mamlakatimizda shunga o'xshash tadqiqotlar o'tkazilmagan.

MUHOKAZA

Barcha asboblari, jihozlari va binolarni qayta ishlash uchun mos keladigan sterilizatsiya turini tanlash juda qiyin. Axir, har bir usulning o'ziga xos afzalliklari va kamchiliklari bor.

Misol uchun, havo sterilizatsiyasi shamollatishni talab qilmaydi, ekologik toza, past korroziv xususiyatlarga ega, materialga chuqur kiradi, lekin issiqlikka sezgir mahsulotlarga zarar etkazadi va energiyani ko'p sarflaydigan sterilizatsiya usuli hisoblanadi.

Etilen oksidini sterilizatsiya qilish oson va deyarli barcha tibbiy asboblari uchun ishlatilishi mumkin, ammo u zaharli, mumkin bo'lgan kanserogen va juda tez yonuvchan.

XULOSA

Rossiya Federatsiyasi hududida OIV infeksiyasi, gepatit B, gepatit C va boshqa yuqumli kasalliklar bo'yicha epidemiologik vaziyat hamon keskinligicha qolmoqda. Ushbu infeksiyalarning umumiy yuqish yo'llari stomatologlar, stomatologlar, stomatologlar va boshqa tibbiyot xodimlarining infeksiyasi uchun biologik xavf omilining oshishiga olib keladi. Bemorning kasalligi haqida shifokor bilishi har doim ham shunday emas, chunki bemor o'z tashxisi haqida gapirmaslik huquqiga ega [1995 yil 30 martdagi N 38-FZ Federal qonuni]. Kasalxona infeksiyalarini yuqtirish xavfini

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 3, Выпуск 05, Мая

kamaytirishning yagona samarali usuli asboblari va jihozlarni sterilizatsiya qilish, shuningdek, tibbiy muassasada infeksiya xavfsizligi choralarini takomillashtirishga malakali yondashuv bo'lib qolmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. "Kasalxona ichidagi infeksiyalar" O. G. Kramar, T. N. Savchenko
2. "Stomatologiya klinikalarida bemorlar va shifokorlarning infeksiya xavfsizligining tashkiliy jihatlari" Ivanova L.Yu., 2002; Reznik DA, Bednarsh H., 2006 yil
3. "Tish shifokori ishida OIV infeksiyasining biologik ishlab chiqarish xavf omili" Goliusov. A.A 2008 yil
4. "Stomatologiyada ishlatiladigan endodontik asboblari uchun sterilizatsiya usullarini tanlashning klinik va laboratoriya asoslari" Shalimova N.A. 2013 yil.
5. "Stomatologiya muassasalarida dezinfeksiya va sterilizatsiya tadbirlarini takomillashtirish" Kuznetsova M.Yu 2011 yil.
6. "Tibbiyotning birinchi kurs talabalarida yallig'lanishli periodontal kasalliklarning oldini olish", Petrosyan A.E., Antonyan A.B., Plutaxina A.A., Veчерkina J.V., 2020 yil.
7. "Yallig'lanishli periodontal kasalliklarni davolashda yangi yondashuvlarni ishlab chiqish", Chirkova N.V., Petrosyan A.E., Antonyan A.B., Plutaxina A.A., Veчерkina J.V., 2020 y.
8. "Xirurgik stomatologiyada yallig'lanish asoratlarning oldini olishning patogenetik mexanizmi", Antonyan A.B., Xaritonov D.Yu., Petrosyan A.E., Veчерkina J.V., Chirkova K.E., 2021 y.
9. "Tish protezlarining mahkamlangan tuzilmalarini mahkamlash uchun material tanlashning asoslari" Valinov A.S., Chirkova N.V., Veчерkina J.V., Kryuchkov M.A., Kalinichenko V.S. To'plamda: Rossiya fani: Maqsad va vazifalar VII xalqaro ilmiy konferentsiya materiallari asosida ilmiy maqolalar to'plami. 2018. 43-46-betlar.